

Titulli i projektit

Nxitje e investimeve për ngritjen e industrisë përpunuese të duhanit

Tipi i projektit

Zhvillim i qëndrueshem i sektorit strategjik të bujqësisë

Vendndodhja e projektit

Fshatrat e Koplikut, Qendrës, Gruemirës, Shkrelit

Buxheti i paravlerësuar

250, 000 Euro

Përshkrimi dhe analiza e problemit/eve

Analiza ekonomike e Zonës Funksionale evidenton se janë rreth 238 ha tokë bujqësore, të cilat prodhojnë mesatarisht 250 ton duhan në vit. Prodhimi arriti pikun në vitin 2013 me 600 tonë, por nuk arriti të shitej i gjithi. Përfitimi kryesor nga duhani është eksportimi i gjetheve të tij pas procesit të tharjes dhe grumbullimit paraprak.

Cikli i produktit kalon nga mbledhja e gjetheve nga fermerët individuale, tharja e tyre dhe dërgimi tek grumbulluesi lokal, për t'u dërguar më pas në gjendje të papërpunuar tek grumbulluesit ndërkombëtarë, zotërues ose jo të një industrie përpunimi të mëtejshëm të duhanit. Pothuajse i gjithë prodhimi i duhanit është i destinuar për eksport, duke qënë se në vend nuk ka ndonjë industri të njohur përpunimi. Volumi i destinuar për përdorim individual në vend, i njohur si "duhan me të dredhur", është i papërfillshëm.

Grumbullimi i bimëve, gjetja e tregut dhe eksportimi duhet të kryhen brenda një periudhe të caktuar dhe shumë të kufizuar, kohë gjatë së cilës bima ruan vlerat e veta. Me kalimin e kësaj periudhe, bimët rrezikojnë të kalben dhe humbasin vlerat. Prodhimi i një viti nuk është i tregtueshëm në vitin që vjen, në qoftë se nuk është i ruajtur mirë.

Tregu ndërkombëtar i duhanit bruto shqiptar ka ardhur në rënie. Si pasojë edhe motivimi për ta kultivuar atë është ulur. Kjo tendencë është e papranueshme për banorët e zonës, të cilët i referohen periudhës së ekonomisë komuniste, kur industria e duhanit prodhonte produkte të preferueshme për tregun vendas dhe atë të huaj.

Ekspertët mendojnë se rivitalizimi i produkteve vendase të duhanit mund të konkurrojë produktet e shtrenjta të importit në llim dhe cilësi, duke u dhënë shqiptarëve një mundësi për të shijuar duhanin vendas dhe duke u dhënë fermerëve një mundësi për të kultivuar atë bimë për të cilën dikur ka patur shumë traditë dhe njohuri. Në rast të ekzistencës së kësaj industrie, objekti i konkurrencës në tregun vendas dhe në tregjet ndërkombëtare nuk do të ishte gjethja e duhanit, por markat tradicionale të cigareve shqiptare.

Qëllimi/et specifik të projektit

Objekti i projektit është financimi i ngritjes së një fabrike duhani, që ka si qëllim ose prodhimin e cigareve me marka të njohura vendase, që revokojnë suksesin e dikurshëm, ose përpunimin fillestar të duhanit (tharjen, grirjen, paketimin) për përpunim të mëtejshëm në fabrika të specializuara përërdim.

Rezultatet e pritshme dhe treguesit

Rezultatet e pritshme të projektit janë:

- Rritje e industrisë së zonës;
- Reduktim i prodhimit të shkuar dëm;
- Vende të reja pune në fabrikë;
- Menyërë e re konkurrueshmërie në tregun vendas dhe ndërkombëtar;
- Shtim i tokës së punuar;
- Rritje e qëndrueshme e sektorit bujqësor;
- Rritje e të ardhurave për familjet e fermerëve;
- Rritje e punësimit në bujqësi për familjet që shtojnë sasinë e tokës së punuar;
- Studim i zgjidhjes teknologjike dhe i fizibilitetit të ngritjes së një fabrike të përpunimit të duhanit, bazuar në volumet e pritshme të prodhimit;
- Studim i formës ligjore të ekzistencës (PPP, koncension, grant, etj.);
- Studim i tregut kombëtar e ndërkombëtar dhe i avantazheve konkurruese të produktit shqiptar;
- Projektim i linjës;
- Promovim i projektit dhe gjetja e bashkëfinancuesve shtetërorë, donatorë të huaj e privatë;
- Zbatim i projektit, ngritje e fabrikës;
- Monitorim i rezultateve të viteve të para.

Aktivitetet e projektit

Maturimi i projektit

Shqipëria dhe Shkodra në veçanti, kanë traditë në kultivimin e duhanit dhe prodhimin e cigareve. Kjo traditë nuk ka humbur dhe ka një hapësirë në treg për një produkt vendas, i cili mund të rezultojë i suksesshëm dhe të konkurojë në çmim produktet gjithmonë e më të shtrenjta të importit. Çdo vit gjetja ose mos gjetja në kohë e një grumbulluesi, çon në mundësinë e prishjes së prodhimit, duke dhënë një goditje të fortë financiare për fermerët e zonës dhe duke kërcënuar kultivimin e vitit pasardhës. Është momenti që ky nënsektor të hyjë në një fazë të re zhvillimi, i cili përfshin përpunimin paraprak ose të plotë të gjetshes së duhanit. Ky zhvillim nuk është i parakohshëm, pasi ky nënsektor është i prapambetur krahasuar me degë të tjera të ngjashme të industrisë ushqimore, si përpunimi i vajit të ullirit, vajit të lulediellit, etj., pa folur për një gamë të gjerë të produkteve ushqimore të konservuara. Vënia në përdorim i linjës së përpunimit të duhanit mund të kërkojë fillimisht prezencën e një ekspertize të huaj për të garantuar edhe certifikimin e produktit. Në të njëjtën kohë mund të trajnohen ekspertë vendas që punojnë në industri të ngjashme. Ekzistenca e një linje përpunimi dhe përdorimi me efikasitet i saj do të lojë në nxitjen e rritjes së prodhimit të këtyre bimëve, duke kontribuar edhe në projektin paralel të vënies në punë të tokave aktualisht të pambjella në zonën e Malësisë së Madhe dhe jo vetëm. Impakti i këtij investimi i kalon kufijtë e Zonës Funksionale Malësi e Madhe dhe mund të jetë me rëndësi kombëtare në fushën e tij.

Burimet e financimit dhe partnerët në zbatim

AZHBR
USAID
BE
JAICA

Kostot e projektit

Kostot e projektit do të përfshijnë projektimin, blerjen dhe instalimin e linjës së përpunimit dhe përmblidhen në një vlerë të përafërt prej 250,000 Euro.